Europski parlament
2019-2024

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost

2023/2066(INI)

28.9.2023

MIŠLJENJE

Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost

upućeno Odboru za zapošljavanje i socijalna pitanja

o smanjenju nejednakosti i promicanju socijalne uključenosti u razdobljima krize za djecu i njihove obitelji
(2023/2066(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Ewa Kopacz

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost poziva Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

1. konstatira da krize nisu rodno neutralne, da su socijalne i rodne nejednakosti diljem EU-a produbljene zbog nekoliko kriza u nizu kao što su pandemija bolesti COVID-19, ratna agresija na Ukrajinu, katastrofe povezane s klimatskim promjenama i aktualni rast troškova života i energije te da je navedeno negativno utjecalo na djecu i njihove obitelji u smislu životnih uvjeta, prihoda i pristupa zapošljavanju, zdravstvene skrbi, obrazovanja i vještina, stanovanja, osnovnih dobara i usluga, skrbi i socijalnih usluga, odnosno u smislu njihove opće dobrobiti;

2. smatra da su takozvane mjere štednje (uključujući znatno ograničavanje socijalne potpore za djecu i obitelji, porast nezaposlenosti, masovno zapošljavanje na nesigurna radna mjesta i povećanje poreza) i proračunski rezovi kao odgovor na financijsku krizu 2008. – 2013. produbili nejednakosti i pridonijeli pogoršanju životnih uvjeta djece;

3. naglašava da je trenutačna kriza troškova života ozbiljno ugrozila egzistenciju, zdravlje i dobrobit žena, što njih i njihove obitelji izlaže riziku u pogledu pristupa stanovanju, ograničava njihovu kupovnu moć i sposobnost opskrbe hranom te povećava energetsko siromaštvo, socijalnu isključenost i nejednakost; ističe da žene i djeca koji se suočavaju s intersekcijskom diskriminacijom nailaze na dodatne prepreke u pristupu osnovnim socijalnim uslugama; naglašava da se posebna pozornost mora posvetiti otklanjanju učinaka predrasuda i trajnih stereotipa u vezi s pristupom tim uslugama i hvatanju u koštac s učincima siromaštva roditelja, koje dovodi do siromaštva djece; naglašava da se ulaganjem u mjere za potporu ženama također poboljšavaju životni uvjeti njihove djece; u tom kontekstu napominje da su samohrani roditelji izloženi većem riziku od siromaštva uzrokovanog krizama, da je vjerojatnije da će oni prenositi siromaštvo kroz generacije te da su žene na čelu 85 % obitelji sa samohranim roditeljem; poziva države članice da podrže mjere za praćenje cijena energije, prijevoza i drugih osnovnih dobara kako bi se smanjio učinak povećanja troškova života, osobito na žene, djecu i njihove obitelji;

4. podsjeća da je pandemija bolesti COVID-19 donijela izazove za djecu, posebno djecu u ranjivom položaju, poremetila njihove dnevne rutine i društvene odnose te pogoršala postojeće rodne nejednakosti, posebno povećanje neplaćenog rada u području skrbi i neravnoteže između poslovnog i privatnog života te je dovela do dvostrukog opterećenja za mnoge žene, koje često odrađuju dulje smjene na poslu i pružaju dodatnu neformalnu skrb kod kuće[1]; ističe da su u kriznim razdobljima žene, posebno one na tržištu rada, nerazmjerno pogođene svojim socioekonomskim kontekstom u kojem žive, kao što se dogodilo tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19 kada 42 % žena u dobi od 15 do 24 godine, 34 % žena u dobi od 25 do 39 godina i 27 – 29 % žena u dobi od 40 do 54 godine te 55 godina i više nije moglo obavljati plaćenu profesionalnu djelatnost kako su željele[2]; konstatira da su nerazmjeran dio tereta snosile žene koje su

[1] Rezolucija Europskog parlamenta od 5. srpnja 2022. „Prema zajedničkom europskom djelovanju u području skrbi” (SL C 47, 7.2.2023., str. 30.).

[2] Odjel Europskog parlamenta za praćenje javnog mnijenja), Flash Eurobarometar 2022 – Žene u vrijeme pandemije bolesti COVID-

radile na daljinu jer je njihov život otežavala činjenica da su morale raditi, skrbiti o djeci i obavljati kućanske poslove; smatra da su posljedice krize uzrokovane bolešću COVID-19 utjecale na stope nezaposlenosti u državama članicama, posebno za žene; stoga smatra da je pri rješavanju te situacije i u potrazi za rješenjima ključno uzeti u obzir dimenziju siromaštva žena; ističe da su krize kao što je pandemija bolesti COVID-19 produbile postojeće nejednakosti, uključujući usluge povezane sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima, ili su dovele do kritične situacije u pristupu seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima;

5. ističe da klimatske promjene nerazmjerno utječu na žene, koje imaju ograničenije mogućnosti suočavanja s klimatskim, prirodnim i ekološkim katastrofama zbog nejednakog pristupa resursima, obrazovanju, mogućnostima zapošljavanja te prevladavajućim društvenim i kulturnim normama te zbog raznolike intersekcijske diskriminacije kojoj su izložene[3]; ističe da će klimatska kriza i njezini učinci također imati otegotnu ulogu u pogledu te nejednakosti, kako sada tako i u budućnosti;

6. napominje da napori za postizanje istinski ravnopravnog društva, a time i politike rodne ravnopravnosti, često nisu dovoljni u kriznim vremenima; poziva države članice da kao prioritet postave politike i ulaganja kojima se suzbijaju negativni učinci takvih kriza na djecu, žene i njihove obitelji, uključujući one kojima se osigurava pristup kvalitetnoj skrbi, obrazovanju, zdravstvu ili stanovanju te kojima se štite žrtve rodno uvjetovanog nasilja; naglašava važnost sustavne rodne perspektive za analizu tih problema i njihovih različitih učinaka te za iznalaženje cjelovitih i pravednih rješenja; prima na znanje socioekonomske posljedice pandemije bolesti COVID-19 i posljedični porast svih oblika nasilja nad ženama, kako je dokumentirano u raznim izvješćima iz nekoliko država članica tijekom i nakon ograničenja kretanja zbog bolesti COVID-19 u kojima je otkriven zabrinjavajući porast nasilja u obitelji i rodno uvjetovanog nasilja, uključujući fizičko i psihološko nasilje te nasilje na internetu; ističe da su time pogođena i djeca te da su u opasnosti; ističe rizik od nasilja za neke ranjive kategorije, kao što su tražiteljice azila i zajednica LGBTQIA+; naglašava da je potrebno povećati sva javna i privatna sredstva kako bi se otklonile situacije koje predstavljaju rizik za djecu, mlade, starije osobe, osobe s invaliditetom te kako bi se pružila potpora skupinama kojima prijeti siromaštvo; poziva na jačanje Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) kako bi borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti postala prioritet; naglašava potrebu za izdašnijim financiranjem mjera usmjerenih na sprečavanje i borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja u okviru potprograma Daphne, koji je dio programa „Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti”;

7. napominje da je, kako bi se smanjile te nejednakosti i promicala socijalna uključenost, ključno iskorijeniti sve oblike diskriminacije, osigurati dugoročne politike i usluge kojima se promiče pristup pristojnim radnim mjestima i pravednim plaćama, ukloniti razlike u plaćama i mirovinama, pružiti zaštitu od višestrukih uzroka siromaštva i socijalne isključenosti, osigurati roditeljima jednake mogućnosti za povratak na posao i promicati mjere za postizanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života, uključujući jednak pristup cjenovno pristupačnim i kvalitetnim ustanovama za skrb o djeci i dugotrajnu skrb za sve te jednaku podjelu odgovornosti za skrb, kućanske

19, ožujak 2022.

[3] Rezolucija Europskog parlamenta od 17. veljače 2022. o prioritetima EU-a za 66. sjednicu Komisije UN-a o statusu žena (SL C 342, 6.9.2022., str. 276.).

poslove i skrb o djeci među roditeljima unutar obitelji; ističe da obrazovanje u ranom djetinjstvu, kao dio kvalitetne i profesionalne skrbi o djeci, ne samo da omogućuje roditeljima da rade već i pogoduje društvenom i psihološkom razvoju djeteta; poziva države članice da teže uvođenju univerzalnog zdravstvenog osiguranja, u skladu s definicijom Svjetske zdravstvene organizacije, te da svim ženama pruže prenatalnu i postnatalnu zdravstvenu skrb;

8. podsjeća na važnost ravnomjerne podjele odgovornosti za skrb kod kuće jer se time ženama s obvezama skrbi omogućuje bolja zastupljenost na tržištu rada te poboljšanje njihovih životnih uvjeta i povećanje socijalne uključenosti; primjećuje da rodni stereotipi i norme povezani s podjelom odgovornosti za skrb ne samo da odvraćaju muškarce od potpunog sudjelovanja u roditeljstvu i skrbi u širem smislu nego su štetni i za žene i njihovu dobrobit te su nepovoljni za njihovo napredovanje u karijeri[4]; napominje da bi osobe koje skrbe o drugima također trebale imati pravo zatražiti fleksibilne radne uvjete kao što su skraćenje radnog vremena, fleksibilno radno vrijeme i rad na daljinu; naglašava da su mjere za postizanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života važne za postizanje jednake podjele odgovornosti za skrb između žena i muškaraca te za rješavanje pitanja razlika u prihodima i zapošljavanju; konstatira da postizanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života ovisi o dostupnosti i pristupačnosti kvalitetnih usluga skrbi;

9. podsjeća da je 2021. u 27 država članica EU-a 27,9 % žena u dobi od 25 do 49 godina izvan tržišta rada navelo je da je briga o djeci ili odraslima kojima je potrebna skrb bila glavni razlog zbog kojeg nisu tražile posao[5]; ističe da će povećanje zaposlenosti žena također pridonijeti rješavanju problema koji proizlaze iz starenja stanovništva EU-a te povećanju ekonomske stabilnosti država članica; podsjeća da rodna neravnoteža u skrbi i zapošljavanju može dovesti do rodno uvjetovane razlike u mirovinama i velikih razlika u stopama siromaštva u starijoj dobi; napominje da su obitelji s djecom snose veći teret nedostatka pristupa tržištu rada i nejednakosti u prihodima; primjećuje da, iako postotna razlika u stopi zaposlenosti muškaraca i žena bez djece iznosi 1 %, za one koji imaju dijete mlađe od šest godina ta stopa iznosi 21 % i povećava se na 37 % za one s troje djece[6]; smatra da kod obitelji sa samohranim roditeljem, a osobito obitelji samohranih majki, postoji veća opasnost od siromaštva i socijalne isključenosti (42,1 % naspram 29,6 % u kućanstvima s dvije odrasle osobe i troje ili više djece)1b što je povezano s feminizacijom siromaštva, velikom zastupljenosti žena na nesigurnim radnim mjestima i poslovima na nepuno radno vrijeme, neproporcionalnim vremenom koje žene provode u slabo plaćenom radu, prekidima u karijeri zbog skrbi za djecu ili ostale članove obitelji te razlikama u plaćama muškaraca i žena[7]; naglašava, kako je navedeno u zakonodavstvu za ravnotežu između poslovnog i privatnog života u okviru europskog stupa socijalnih prava, važnost prijedloga za uvođenje dodatnih mjera za zaštitu

[4] Europska komisija, „Položaj žena na tržištu rada”, pristupljeno 2. listopada 2023.
[5] Eurostat, tablica baze podataka LFSA_IGAR, „Neaktivno stanovništvo koje ne traži posao prema spolu, dobi i glavnom razlogu – skrb za odrasle osobe s invaliditetom ili djecu i drugi obiteljski ili osobni razlozi – od 15 do 64 godine”, posljednji put ažurirana 14. rujna 2023.
[6] Eurofound, „Living and working in Europe 2021” (Život i rad u Europi 2021.), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 9. svibnja 2022., str. 73.
[7] Eurostat, „1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion” (Svako četvrto dijete u EU-u izloženo riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti), 28. listopada 2021.

roditelja i pružatelja skrbi od diskriminacije i otpuštanja; potiče rodno ujednačeno korištenje dopustima iz obiteljskih razloga i fleksibilne radne uvjete;

10. poziva države članice da uspostave sveobuhvatan skup pravila kojima se zabranjuje stalna praksa tijekom koje se na razgovoru za posao žene ispituje o mogućnosti da zatrudne ili jesu li trudne u trenutku prijave za posao; ističe da je riječ o obliku uznemiravanja na radnom mjestu i odbacuje pritisak koji ono vrši na zaposlene majke;

11. ističe velik doprinos žena u području zapošljavanja, kulture, obrazovanja, znanosti i istraživanja; prepoznaje znatno pogoršanje životnih uvjeta žena zaposlenih u umjetnosti i kulturi, žena koje upravljaju mikropoduzećima i malim poduzećima te onih koje rade na poljoprivrednim gospodarstvima i žive u ruralnim zajednicama zbog nedostatka ulaganja i potpore u gospodarskim i kulturnim aktivnostima;

12. smatra da su žene u većoj opasnosti od siromaštva nego muškarci i da je borba protiv siromaštva žena važna ne sama po sebi, nego je i od ključne važnosti u nastojanjima da se smanji siromaštvo djece; podsjeća da menstrualno siromaštvo, odnosno ograničen pristup higijenskim proizvodima pogađa svaku desetu ženu u Europi; naglašava da sram, menstrualni bolovi koji se ne liječe i diskriminirajuće tradicije dovode do napuštanja školovanja i nižih stopa prisutnosti djevojaka u školama i žena na radnim mjestima; naglašava da je razumijevanje poveznica između menstrualne higijene i morbiditeta, smrtnosti i neplodnosti majki, spolno prenosivih infekcija/HIV-a i raka vrata maternice ključno za uklanjanje zdravstvenih nejednakosti te da može pomoći pri ranom otkrivanju i spašavanju života; konstatira da je 2021. 24,4 % djece mlađe od 18 godina u EU-u (19,8 milijuna) bilo izloženo riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti; potvrđuje da ta brojka u nekim zemljama premašuje 30 %; smatra da je djeci koja odrastaju u siromaštvu teže uspjeti u školi, ostati zdrava i ostvariti svoj puni potencijal kasnije u životu; napominje da su socijalna ulaganja u individualne sposobnosti tijekom ranih godina djetinjstva posebno korisna za djecu u nepovoljnom položaju; smatra da u skladu s Konvencijom UN-a o pravima djeteta, čije su potpisnice sve države članice EU-a, sva djeca moraju dobiti pravo na obrazovanje, usluge zdravstvene skrbi, stanovanje i zaštitu, vrijeme za razonodu i odmor te uravnoteženu prehranu, kao i pravo na sudjelovanje u donošenju odluka koje se na njih odnose i na skrb u obiteljskom okruženju;

13. pozdravlja strategiju EU-a za skrb i reviziju ciljeva iz Barcelone u pogledu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kao ključnih pokretača sudjelovanja žena na tržištu rada; ističe važnost takvog kvalitetnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za borbu protiv nejednakosti i nepovoljnog društvenog položaja djece i njihovih obitelji[8]; poziva na donošenje niza politika, programa i preporuka, kao i na ulaganja na europskoj razini, kako bi se skrb prepoznala kao pravo i okosnica našeg društva; ističe da bi u svemu navedenome trebalo zauzeti integrirani, cjeloviti i cjeloživotni pristup skrbi, učiniti rad u sektoru skrbi privlačnijim i za žene i za muškarce te suzbiti diskriminaciju i rodne nejednakosti u tom sektoru; ističe, međutim, da trenutačna kvaliteta i količina dugotrajne skrbi i skrbi o djeci nisu dovoljne, posebno za rano djetinjstvo;

[8] Godine 2021. 27,9 % žena u dobi od 25 do 49 godina izvan tržišta rada navelo je da je briga o djeci ili odraslima kojima je potrebna skrb bila glavni razlog zbog kojeg nisu tražile posao (Eurostat, anketa o radnoj snazi, 2021.);

14. podsjeća na važnost ciljnih vrijednosti iz Barcelone za 2030., kojima je cilj da najmanje 50 % djece mlađe od tri godine i najmanje 96 % djece u dobi od tri godine do početne dobi za obvezno osnovno obrazovanje sudjeluje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju; naglašava središnju ulogu žena u ključnim područjima javnog sektora, kao što su socijalna skrb, skrb, obrazovanje i zdravstvo, koji omogućuju normalno funkcioniranje našeg gospodarstva i društva, ali su često prva žrtve rezova u kriznim razdobljima; smatra da rani i predškolski odgoj i obrazovanje imaju odlučujući utjecaj na kognitivni razvoj djece s obzirom na to da ona u prvih pet godina života razvijaju ključne sposobnosti i da pristup visokokvalitetnom obrazovanju postavlja temelje za kasniji uspjeh u životu u pogledu obrazovanja, dobrobiti, zapošljivosti i socijalne integracije te ima znatan utjecaj na samopouzdanje; tvrdi da skrb o djeci i predškolsko obrazovanje imaju važnu ulogu u kompenziranju socioekonomskog statusa djece izložene riziku od siromaštva i poticanju integracije roditelja, posebno majki, na tržište rada; smatra da je uključivo obrazovanje usmjereno na sve učenike i da potiče učenje, kulturne vrijednosti i vrijednosti zajednice; napominje da su se povećale razlike u obrazovanju među djecom iz različitih obrazovnih sredina; preporučuje državama članicama da svoj djeci svih dobi zajamče univerzalan pristup uključivom i kvalitetnom obrazovanju, podjednako formalnom i neformalnom te javnom i privatnom, radi promicanja njihova emocionalnog, društvenog, kognitivnog i tjelesnog razvoja te zaštite njihove dobrobiti i kako bi se zajamčilo da sva djeca imaju pristup uključivom kvalitetnom obrazovanju čime bi se postigao maksimalan utjecaj obrazovnog sustava na jednake prilike i prekidanje začaranog kruga isključenosti;

15. preporučuje državama članicama da pruže potrebnu podršku kako bi se svoj djeci zajamčilo pravo na kulturu, sport i razonodu te pristup otvorenim prostorima i zdravo okruženje, s naglaskom na jamčenju jednakog pristupa i jednake kvalitete za siromašnu djecu, djecu u zabačenim područjima, djecu s invaliditetom, djecu koja pripadaju nacionalnim, etničkim, vjerskim, jezičnim ili migrantskim manjinama, djecu koja se sele unutar EU-a bez obzira na njihovu nacionalnost i ostavljenu djecu; podsjeća na pravo na slobodno vrijeme i sudjelovanje u igrama i rekreativnim aktivnostima, kako je utvrđeno u Konvenciji UN-a o pravima djeteta;

16. naglašava da rješavanje problema rodnih razlika u plaćama i mirovinama ima pozitivan učinak na smanjenje siromaštva i socijalnu uključenost te da je ključno za postizanje rodne ravnopravnosti; naglašava da su lako dostupne i kvalitetne usluge skrbi o djeci, usluge socijalne skrbi i usluge u kućanstvu od ključne važnosti te da ako te usluge ne postoje ili ako su ograničene, žene manje sudjeluju ili prestaju sudjelovati na tržištu rada kako bi obavljale neplaćene obveze skrbi; poziva na ambicioznu provedbu Direktive o transparentnosti plaća[9] i na donošenje posebnih mjera za borbu protiv nesigurnih radnih mjesta, siromaštva unatoč zaposlenju, horizontalne i vertikalne segregacije tržišta rada i podcjenjivanja rada koji uglavnom obavljaju žene, a koji treba preispitati i pošteno platiti;

17. konstatira da obitelj ima važnu ulogu u kriznim situacijama; ističe važnost odgovarajuće skrbi o djeci, socijalne skrbi i usluga u kućanstvu za samohrane roditelje, posebno žene, s obzirom na to da je kriza uzrokovana bolešću COVID-19 nerazmjerno pogodila

[9] Direktiva (EU) 2023/970 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i mehanizama izvršenja, (SL L 132, 17.5.2023., str. 21–44).

samohrane majke i da su one osjetljive na potrebe za skrbi svoje rodbine, zbog čega su manje dostupne za profesionalne aktivnosti[10]; poziva Komisiju i države članice da na ambiciozan način provedu i ojačaju Jamstvo za djecu kako bi se osiguralo da sva djeca u EU-u, uključujući djecu u udaljenim područjima, imaju pristup zdravoj prehrani, odgovarajućem stanovanju, zdravstvenoj skrbi, obrazovanju, skrbi i slobodnim aktivnostima; podsjeća na važnost uključivanja prava djece u sve unutarnje i vanjske politike, djelovanja i programe EU-a, kako zakonodavne tako i nezakonodavne, koji mogu izravno ili neizravno utjecati na djecu, osiguravajući dosljednost i usklađenost; naglašava važnost provedbe Preporuke o Jamstvu za djecu[11];

18. naglašava da je u Europi svako peto dijete žrtva nekog oblika seksualnog nasilja, da se većina zlostavljanja događa unutar hipotetskog okvira povjerenja i da djeca čine otprilike četvrtinu žrtava trgovanja ljudima, od kojih su većina djevojčice i koje u velikoj mjeri postaju žrtve seksualnog iskorištavanja[12]; napominje da se mlade tražiteljice azila suočavaju s rodno uvjetovanim nasiljem; osuđuje sve oblike nasilja, zlostavljanja, iskorištavanja i zanemarivanja djece; potiče države članice da razviju i primjenjuju integrirane sustave prevencije i zaštite djece u cilju uklanjanja nasilja, zlostavljanja, iskorištavanja i nemara, uz uključivanje škola i zdravstvenih sustava, među ostalim i javnih službi, kako bi se stvorili uvjeti za brzi odgovor, osiguralo zaštićeno okruženje i doprinijelo osnaživanju djece; naglašava da sva djeca imaju pravo na zaštitu od zlostavljanja, nasilja i zanemarivanja;

19. ističe važnost obrazovanja i osnaživanja djevojčica i žena kao čimbenika koji doprinosi smanjenju rodne neravnopravnosti i socijalne isključenosti; u tom pogledu naglašava važnost školskih programa koji kritiziraju stereotipe i njihov negativan utjecaj na djevojčice i žene, ali i na dječake i muškarce, s ciljem njihova razbijanja; preporučuje da države članice osiguraju da sva djeca svih dobi imaju pristup uključivom i kvalitetnom obrazovanju, i formalnom i neformalnom; ističe da je sveobuhvatan spolni odgoj za svu djecu ključna mjera za okončanje nejednakosti i izgradnju društva bez nasilja jer se njime suzbijaju štetni rodni stereotipi, promiče raznolikost, tjelesna autonomija te tjelesni i mentalni integritet;

20. prepoznaje ključnu ulogu škola kao pružatelja svakodnevnih hranjivih obroka (u mnogim slučajevima jedinog obroka) i promicatelja obrazovanja o prehrani koje nadilazi njihove ovlasti; potiče države članice da osiguraju barem jedan kvalitetan i besplatan obrok na svim razinama obveznog obrazovanja;

21. smatra da je nužno da države članice razviju politike kojima se rješava pitanje raširenosti dječjeg rada u EU-u; u tom smislu ističe preporuke Međunarodne organizacije rada u kojima se naglašava potreba za proširenjem socijalne zaštite za djecu i njihove obitelji kako bi se ublažilo siromaštvo i nesigurnost zbog kojih se nastavlja dječji rad, uključujući: osiguravanje da se rođenje svakog djeteta registrira kako bi djeca imala pravni identitet i kako bi mogla uživati svoja prava od rođenja;

[10] Eurofound (2023.), „Ekonomske i socijalne nejednakosti u Europi nakon pandemije bolesti COVID-19”, Ured za publikacije Europske Unije, Luxembourg, 24. siječnja 2023.
[11] Preporuka Vijeća (EU) 2021/1004 od 14. lipnja 2021. o uspostavi europskog jamstva za djecu (SL L 223, 22.6.2021., str. 14.).
[12] Komunikacija Komisije od 24. ožujka 2021. pod naslovom „Strategija EU-a o pravima djeteta” (COM(2021)0142).

promicanje pristojnih radnih mjesta na kojima se zarađuje pravedna plaća, s posebnim naglaskom na radnike u neformalnom gospodarstvu; promicanje odgovarajućih načina života u ruralnim područjima, među ostalim podupiranjem gospodarske diversifikacije, ulaganjem u infrastrukturu i usluge te proširenjem zaštite i planiranja usjeva, posebno u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, koja i dalje djelomično ovise o tome da se brinu o poljoprivrednim procesima u cijelom kućanstvu; osiguravanje zakonodavstva kojim se štite djeca, uz potporu državnih instrumenata potrebnih za njegovu primjenu; i rješavanje pitanja roda i diskriminacije kojima se povećava rizik od dječjeg rada, posebno za djevojčice, povezanih s neplaćenim radom u kućanstvu;

22. napominje da su djeca iz različitih sredina, kao što su migranti, izbjeglice, tražitelji azila, djeca bez osobnih dokumenata i djeca bez pratnje među skupinama najteže pogođenima siromaštvom; napominje da su djeca koja žive u obiteljima sa samohranim roditeljem ili u velikim obiteljima u nepovoljnom položaju, djeca s invaliditetom i djeca koja pripadaju etničkim manjinama također izložena riziku od siromaštva[13]; ističe da postoje razlike u pristupu zdravstvenoj skrbi i obrazovanju za najsiromašniju i najranjiviju djecu; naglašava da se romska djeca i 11 milijuna djece s invaliditetom nalaze u najnepovoljnijem položaju kad je riječ o pristupu kvalitetnom obrazovanju; napominje da su, iako je vjerojatnije da će romska djeca u Europi napustiti školu na osnovnoškolskoj ili srednjoškolskoj razini bez stjecanja temeljnih vještina, djeca s invaliditetom i dalje u potpunosti isključena iz školovanja i visokokvalitetnog učenja[14]; naglašava da prema Globalnom indeksu zdravlja žena oko 44 % žena u EU-u nije u posljednjih 12 mjeseci testirano ni na jednu od četiri ključne bolesti žena; napominje da rodna neravnopravnost sprečava žene i djevojčice u pristupu zdravstvenim informacijama i ključnim uslugama; naglašava važnost smanjenja razlika u zdravstvenoj skrbi za žene; poziva Komisiju i države članice da u nacionalnim strategijama za Rome prednost daju pravima djece i osiguraju da romska djeca imaju jednak pristup osnovnim uslugama, s posebnim naglaskom na ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju, zdravstvenoj skrbi, prehrani i pristojnom stanovanju; primjećuje da su prepreke pristupu njihovim pravima i prevladavanju siromaštva još složenije za djevojčice koje se suočavaju s više oblika diskriminacije; napominje da će se zbog toga djevojčice vjerojatno previdjeti u planovima za rješavanje potreba ranjivih skupina; ističe važnost ulaganja u privatno i javno obrazovanje kojim se osiguravaju ciljane metode podučavanja i individualizirani pristup za djecu koja pripadaju ranjivijim društvenim skupinama, kao što su obitelji i zajednice pogođene isključenošću; naglašava da bi taj pristup trebao uključivati suradnju između nastavnika, socijalnih i obrazovnih stručnjaka, obitelji i zajednica; poziva Komisiju i države članice da prava djece uključe u Europsku strategiju za osobe s invaliditetom za razdoblje 2020. – 2030. i da pruže potporu obiteljima ulaganjem u osnaživanje djece i njihovih obitelji te pravo na neovisan život;

23. podsjeća da devet milijuna adolescenata u Europi (u dobi od 10 do 19 godina) živi s psihičkim poremećajima, pri čemu anksioznost i depresija čine više od polovice tih slučajeva; naglašava da su zbog diskriminacije i marginalizacije psihičke smetnje

[13] „Over 200,000 more children are at risk of poverty in the European Union" (Više od 200,000 djece u Europskoj uniji u opasnosti je od siromaštva):izvješće organizacije *Save the Children*, 7. ožujka 2023.
[14] Regionalni ured UNICEF-a za Europu i srednju Aziju, „Situation of Children in Europe and Central Asia" (Položaj djece u Europi i srednjoj Aziji), siječanj 2023.

izraženije kod žena i pripadnika zajednice LGBTQIA+[15]; osim toga, naglašava da su među djecom bez pratnje i migrantima adolescentske dobi psihički poremećaji vrlo rašireni jer okolnosti s kojima se ta djeca suočavaju itekako utječu na psihičko zdravlje; primjećuje da su ograničenja uvedena zbog bolesti COVID-19 znatno suzila mogućnosti djece za druženje i održavanje kontakata, što je dovelo do raširenih poremećaja i porasta simptoma depresije, posebno kod adolescentica[16]; napominje da škole olakšavaju pristup potpori za psihičko zdravlje i psihosocijalnoj potpori; podsjeća da je UNICEF istaknuo da postoje prokušane strategije, kao što su provedba programa za podizanje svijesti i jačanje emocionalnih vještina adolescenata, integracija usluga savjetovanja o psihičkom zdravlju u obrazovanje, osposobljavanje nastavnika i osoblja u korist veće dobrobiti učenika te stvaranje sigurnih okruženja u kojima djeca mogu raspravljati i dijeliti svoje bojazni[17]; naglašava da države članice trebaju dodijeliti odgovarajuća financijska sredstva za liječenje psihičkih i psihosocijalnih tegoba te poboljšanje regionalne infrastrukture u okviru fonda ESF+ i Europskog fonda za regionalni razvoj, uključujući ciljane programe za ranjive skupine;

24. konstatira da je nejednakost žena u pogledu zdravlja snažno povezana sa socioekonomskim statusom i zemljopisnom regijom te da je ključno uzeti u obzir društvene i ekonomske čimbenike koji utječu na živote i zdravlje žena u različitim fazama života; ističe manjak kvalitetnih, pristupačnih, dostupnih i cjenovno pristupačnih usluga skrbi u svim državama članicama, uključujući u ruralnim regijama; ističe da se zbog širokog raspona pravnih, financijskih, praktičnih, društvenih i kulturnih prepreka i ograničenja spolno i reproduktivno zdravlje i prava, uključujući pristup sigurnom i zakonitom pobačaju, uvelike razlikuju unutar država članica EU-a i među njima; podsjeća da su spolno i reproduktivno zdravlje i prava preduvjet za rodnu ravnopravnost;

25. podsjeća na to da mnoge Ukrajinke koje su izbjegle iz svoje zemlje zbog ratne agresije žive u različitim europskim državama unutar i izvan EU-a i da se moraju uzeti u obzir njihove specifične potrebe u pogledu skrbi za djecu, ne samo kako bi im se olakšao pristup tržištu rada već i kako bi se olakšalo učenje jezika i socijalna uključenost njihove djece; ističe da je rat u Ukrajini oslabio pristup zdravstvenoj skrbi, uključujući usluge povezane sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima, i doveo do kritične situacije u odgovaranju na potrebe raseljenih osoba u tom području;

26. poziva države članice da riješe izazove s kojima se suočavaju izbjegle Ukrajinke, kao što su jezične prepreke, veća vjerojatnost društvene izolacije i ograničena društvena mreža; napominje da ukrajinske izbjeglice mogu biti izložene dodatnom riziku od siromaštva i socijalne isključenosti; napominje da su obveze skrbi prepreka zapošljavanju Ukrajinki (33 %) u odnosu na Ukrajincima (9 %); poziva države članice da ponude rješenje za te izazove i pruže namjensku pomoć za skrb o djeci u obliku

[15] UNICEF, „The Mental Health Burden Affecting Europe's Children" (Psihičko opterećenje djece u Europi), 4. listopada 2021.
[16] *Save the Children*, „Guaranteeing Children's Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do" (Jamstvo za budućnost djece: kako krize uzrokovanje bolešću COVID-19, povećanjem životnih troškova i klimatskim promjenama utječu na siromašnu djecu i što vlasti u Europi trebaju učiniti", ožujak 2023.
[17] UNICEF, „The Mental Health Burden Affecting Europe's Children" (Psihičko opterećenje djece u Europi), 4. listopada 2021.

potpore ili subvencije[18];

27. ističe da se u izvješću organizacije *Save the Children*[19] navodi da danas u područjima zahvaćenima oružanim sukobima živi više djece nego u bilo kojem drugom trenutku u posljednja dva desetljeća (posebno u Afganistanu, Jemenu, Južnom Sudanu, Srednjoafričkoj Republici, Demokratskoj Republici Kongu, Siriji, Iraku, Maliju, Nigeriji i Somaliji), pri čemu zbog sukoba svake godine umire 100 000 dojenčadi; podsjeća da je 2017. u područjima pogođenima sukobima živjelo 420 milijuna djece (18 % ukupnog broja djece na svijetu), što je 30 milijuna više nego godinu ranije;

28. poziva Komisiju i države članice da se bore protiv strukturne diskriminacije i svima omoguće potpun i nediskriminirajući pristup tržištu rada, čime se također poboljšava razvoj djece, jača socijalna uključenost i pravednost te smanjuje siromaštvo; poziva Komisiju i države članice da predlože posebne mjere za promicanje pristupa zapošljavanju i sigurnosti za izbjeglice i migrante; u tom pogledu ističe europske direktive o transparentnosti plaća i o minimalnim plaćama[20], koje kao daljnje mjere imaju za cilj uklanjanje rodno uvjetovanih razlika u plaćama; ističe da pravedna primanja doprinose rješavanju problema siromaštva žena na održiv način; naglašava da se financijskim sredstvima EU-a omogućuju potpora i ulaganja na nacionalnoj razini za borbu protiv siromaštva djece i promicanje socijalne uključenosti;

29. poziva Komisiju da predloži niz mjera i preporuka usmjerenih na poticanje prijelaza na gospodarstvo u kojem će skrb biti u središtu politika EU-a i nacionalnih politika, uz pravodoban i jednak pristup kvalitetnim uslugama skrbi, primjerice obrazovanju o srbi, uz istodobnu učinkovitu upotrebu dostupnih instrumenata EU-a i izdvajanja odgovarajućih financijskih sredstava za to područje; ponavlja da se, uz ESF+, drugi izvori financiranja sredstvima EU-a mogu izravno ili neizravno koristiti za financiranje programa koji utječu na živote djece i njihovih obitelji, kao što su Europski fond za regionalni razvoj i Fond europske pomoći za najpotrebitije;

30. traži od Komisije i država članica da uspostave sustav za praćenje raširenosti dojenja na razini EU-a kako bi se mogla stvoriti predodžba o stvarnom stanju i kako bi se doprinijelo oblikovanju politika kojima se promiče dojenje, u skladu s preporukama Svjetske zdravstvene organizacije;

31. poziva da rodno osviještena politika i rodno osviještena izrada proračuna budu odražene u svim područjima politika te pri osmišljavanju mjera za odgovor na konkretne krize koje pogađaju žene i djevojčice; stoga naglašava da je potrebno posebno prikupljati raščlanjene podatke, steći stručno znanje o rodnim pitanjima i izraditi procjene utjecaja na rodnu ravnopravnost kako bi se osigurala potpuna integracija rodne dimenzije u sva područja te bolje razumjeli i obrađivali posebni učinci tih politika na žene; poziva na donošenje jasnih rodno usmjerenih mjera izdvajanjem sredstava za zadovoljavanje posebnih potreba žena nakon negativnih posljedica nekoliko kriza, posebno u području

---

[18] Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj, „What are the integration challenges of Ukrainian refugee women?” (Koji su izazovi za integraciju izbjeglih Ukrajinki?), 30. svibnja 2023.
[19] *Save the Children*, „Stop the War on Children: Protecting children in 21st century conflict” (Zaustavite rat protiv djece: zaštita djece u sukobima 21. stoljeća), 2019.
[20] Direktiva (EU) 2022/2041 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o primjerenim minimalnim plaćama u Europskoj uniji (SL L 275, 25.10.2022., str. 33.).

zapošljavanja, rodno uvjetovanog nasilja te spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, među ostalim i prema potrebi u programima i instrumentima u okviru instrumenta NextGenerationEU ili višegodišnjeg proračuna EU-a za razdoblje 2021. – 2027.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	19.9.2023
Rezultat konačnog glasovanja	+: 24 –: 2 0: 4
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Annika Bruna, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Lina Gálvez Muñoz, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Karen Melchior, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Christine Schneider, Sylwia Spurek
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Abir Al-Sahlani, Silvia Modig, Eleni Stavrou, Hilde Vautmans
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Laura Ballarín Cereza

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

24	+
ID	Annika Bruna
PPE	Isabella Adinolfi, Maria da Graça Carvalho, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Christine Schneider, Eleni Stavrou
Renew	Abir Al-Sahlani, Karen Melchior, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Lina Gálvez Muñoz, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner
The Left	Silvia Modig, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

2	-
ECR	Johan Nissinen
ID	Christine Anderson

4	0
ECR	Margarita de la Pisa Carrión
ID	Maria Veronica Rossi
NI	Lívia Járóka
PPE	Arba Kokalari

Korišteni znakovi:
+ : za
- : protiv
0 : suzdržani